

גיליון פורים חגיגי!

ויקרא - פורים תשע"ו

פרשניית השבוע

פרשת השבוע לאנשים שחושבים קצת יותר...

גיליון מס' 280

כניסת שבת:

ירושלים: 17:14

ת"א: 17:29

חיפה: 17:20

צפת: 17:22

יציאת שבת:

ירושלים: 18:27

ת"א: 18:29

חיפה: 18:28

צפת: 18:25

השבוע בגליון:

4

העציץ הקדוש:

דרשתו הנלהבת של הרב פורים' בגליל

השיכור של 'חברון':

כך נראו השיכורים בקהילות ישראל. שאלון

3
2

מפלגת המן:

מי אתה המן האגגי?

סיגריות בפורים:

פרסומת לפורים נוסח פעם. משעשע

4

אגם: << נחפשה: נווד או רועה צאן? שיר על התחפושות לפורים.

<< משלוחים בע"מ. המדור לבית ולמשפחה.

הגיליון יוצא לאור על-ידי מכון "בלבבי" - יהדות מלב אל לב!

יריית פתיחה / אבישי פרי

המזח - מה הנכם רואים? או: מה זה הים בעיניכם?

סביר להניח, שהתשובות תהיו חלוקות: יהיו שיאמרו שים בעיניהם זה כיסאות 'כתר' ב-5 ש. יהיו שיצביעו דווקא על השלגונים שמחיריהם נוסקים לפתע ליד החוף. ויהיו שיצביעו על ה'מצילים' ה'טורדניים', ובצדק. אולם רבותינו העניקו מבט יהודי לים השוצף-קוצף:

... וים דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד

הוי-אומר: כשיהודי רואה ים, אם רק יתבונן במבט חודר ומעמיק, לא יראה גלים, מזח וודאי לא שלגונים. הוא יעשה חושבים, יערוך חשבון לוגי פשוט של 1 ועוד 1 ויגלה את אלוקיו.

זהו, זהו אפוא מבטו המפוכח של היהודי. הוא מגלה את הרז הרוחני שמסתתר בתוך חפצי חיים אפרוריים וכה סתמיים.

נשלים את היריעה:

דומה, שדווקא התכלת ציצית שעטה על גופו מרדכי הצליחו להביא פרץ של שמחה

<<< המשך בעמוד הבא

1. חוף שושן -

"ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות תכלת וחזר ועטרת זהב גדולה ותקריב בוץ וארגמן, והעיר שושן צהלה ושמחה". (אסתר ט, א)

כל איש יהודי, אף אם לא מתגורר בשושן הבירה, עשוי לתהות: מה ראו על כהה ומה הגיע אליהם לחוג ולשוש משוש דווקא בשעה שמביטים על ציצית תכלת של מרדכי? כלום בעצם המראה של הצורר ההמני צועד שפוף ושחוח מוביל את מנהיג היהודים - לא היה די? תמיהה!

הקשיבו הקשיבו לדברי רבי מאיר המופלאים:

"היה רבי מאיר אומר: מה נשתנה תכלת מכל מיני ציבעונים? מפני שהתכלת דומה לים וים דומה לרקיע ורקיע דומה לכסא הכבוד שנאמר {שמות כד-י} ויראו את אלוקי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וכעצם השמים לטהר

ברצוני לשאול אתכם, קוראים יקרים: כשאתם צופים בגלי הים המתנפצים על

גיליון "פרשניית השבוע" - לאנשים שחושבים קצת יותר

עורך ראשי: הסופר הרב אברהם ישראל פרידמן. יועץ תוכן: יצחק העברי. הגהה: שמוליק כהן. לקבלת הגיליון - מייל המערכת: abyisrael@gmail.com פלא: 0504116867.

1

לקבלת הגיליון במייל - שלחו בקשה ל: abyisrael@gmail.com

תלמודא

מושג תלמודי אחד

בגדר מצוות משלוח מנות

ברמב"ם הלכות מגילה (ב, טו): "כיצד חובת סעודה זו שיאכל בשר ויתקן סעודה נאה כפי אשר תמצא ידו... וכן חייב אדם לשלוח שתי מנות בשר או שני מיני תבשיל או מיני אוכלין לחבירו, שנאמר ומשלוח מנות איש לרעהו. ואם אין לו, מחליף עם חבירו - זה שולח לזה סעודתו וזה שולח לזה סעודתו, כדי לקיים ומשלוח מנות איש לרעהו".

מרגלית נוצצת טמונה כאן בתוך דברי הרמב"ם. בשים-לב, הרמב"ם כרך את מצוות משלוח מנות (וכן גם מתנות לאביונים) יחד עם מצוות סעודת הפורים. לא זו בלבד, אף הדגיש שהנה המשך למצוות הסעודה. ("וכן"). משמע אפוא, כי לדעתו **מצוות משלוח המנות אינה אלא סניף במצוות סעודת היום**. והוא חידוש גדול. (אגב, לא רק מהרמב"ם משתמע מכך. בעיון בשולחן ערוך בסימן תרצ"ה נראה כי המחבר לא הקדיש סימן מיוחד למצוות משלוח מנות וכי בסימן העוסק במצוות הסעודה הקדיש סעיף לכך, משמע כרוכים המה זה בזה).

מקור בריא להרמב"ם ניתן למעשה למצוא מפירוש הר"ן לדברי הגמרא מגילה (ז,ב) שפירש את מה שאמור בגמרא שרב אבין ורבי חנינא החליפו סעודתם בפורים, שהיה זה מתורת מצוות משלוח מנות, ומשמע שישנו הקשר חד בין מצוות סעודת פורים למצוות משלוח מנות ביום זה וזכרונם המה יחדיו, וזאת, למען האמת, ציין הרמב"ם בעצמו מיד בהמשך דבריו. (ולשמחתי כי רבה מצאתי בספר המופלא 'תמורת איל' להגאון הרב אברהם לייב פעסין זצ"ל שכבר עמד בזה).

וייראה להטעים כי הרמב"ם לשיטתו הולך בדבריו הנודעים לגבי מצוות שמחת יום טוב (הלכות יום טוב פרק ו' הלכה י"ז-י"ח): "חייב אדם להיות שמח וטוב לב במועדי ישראל, שנאמר ושמחת בחגך... וכשהוא אוכל ושותה חייב להאכיל גם לגר ליתום ולא אלמנה עם שאר העניים האומללים. אבל מי שנועל דלתות חצרו ואוכל ושותה הוא ואשתו ובניו, ואינו מאכיל ומשקה לעניים ולמרי נפש, אין זו שמחת מצוה של החג, אלא שמחת כריסו". (כעין זה מצינו בעזרא לגבי מצוות השמחה בראש השנה: "אכלו משמנים ושתו ממתקים, ושלחו מנות לאין נכון לו". (ונראה כי הרמב"ם סבור כדעת בעל התרומת הדשן (ק"א) כי מצוות משלוח מנות הנה כדי להמציא צרכי סעודה לשני, ולכן גם ישנו קשר מוחץ בין הסעודה של האדם לבין זו של חבירו).

למדנו אפוא, כי מצוות השמחה בחג המתקיימת בסעודה אין לה כל קיום הולם רק עם בחדא-מחתא השמח מעניק מסעודתו גם לרש שאין לו את צרכיה, ולכן נוקט הרמב"ם גם כאן שחובת משלוח מנות הנה חלק ממצוות הסעודה, שכן קיום מצוות השמחה בסעודה מותנה בכך שהאדם לא ישבע אך לעצמו אלא יעניק מסעודתו לעני ולרש. ודון להלכה לגבי עניין משלוח מנות בסעודה דווקא.

יריית פתיחה / אבישי פרי (המשך)

לעם הנוגה שבשושן. שכן, בגד זה הוא שזעק באוזני העם היהודי את גילוי האור האלוקי בתוך חשכת הטבע הסתמי והיבש, ובכך חשף את דמותו ועיצומו של הנס המתגולל - שגם בנדודי שינה סתמיים, וב'ספר זיכרונות' מלכותי תמים מגלים לפתע את ידו המשגיחה של האלוקים.

בדיוק כמו שבאמצעות בד תכלת פשוט ניתן להעפיל אל-על ולראות את כיסא הכבוד! בדיוק!

2. 'המניזם'

מעלליו הזדוניים של המן אינם צריכים להסבר לוגי ולצידוק הגיוני. אך מכל-מקום יש בהלך-רוחו כדי ללמוד דרכיה הנפתלים של 'דת השנאה' אותה המציא - לשעה ולדורות.

כאשר פוגש הוא המן, המשנה למלך אחשוורוש, במרדכי היהודי הממאן בעיקשות לכרוע ולהשתחוות לו ואף ממשיך לשדר עסקים כרגיל, הוא זועם ומתמלא חמה. אולם בהתבוננות במקראות עולה, כי לאחר מכן חוכך המן בדעתו ומבקש לקטול את כל 'עם מרדכי'. מרדכי, הוא למד, אינו עומד בגפו. 'עם מרדכי' עצום-אדם עומד מאחוריו שגם הוא בעצם מבטא אידיאה זו של 'דתי המלך אינם עושים' (אסתר ג ה-ו ושם). והתמיהה לא נותנת לנו מנוח: גם לדידו של המן, מה בעצם ההקשר בין מרדכי לעמו? מדוע בשל מעשה של יהודי בודד, נכבד ככל שיהיה, יש לכלול הכללה גורפת ולהטיל רפש על עדתו כולה? פלא!

המן, תבינו, אנטישמי היה. אף אבי-אבות האנטישמיות. וזוהי טיבה של האנטישמיות ההיסטורית. עוולה של יהודי בודד מכתימה עם שלם. המשטינים התורניים שחיים על מבועי השנאה המבעבעת מסתפקים במעשה אחד כדי לראותו כמייצג קולקטיבי.

דוגמא מחיינו: נער תוסס-דם סורר המיידה אבן ב'כיכר השבת' במהלך הפגנה, הופך למייצג רשמי של העם החרדי כולו. בלי שום שגור רשמי. בלי חתימת חוזה 'יפוי כוח' מצדו. בלי כל הצהרה רשמית. אבל המשטינים כבר ממהרים לתייג: 'חרדים יידו אבנים'. רפש של טיטול מתעופף אחד מלכלכך את העם כולו. בשל מעשה אכזב של יהודי סורר, מכנים בכינויים נלעגים את כל בני-עמו. כך, בן-רגע, הופך עם שלם למושא ללעג ולשנינה. אט-אט הוא מוצא מכלל הלגיטימציה והתוצאה יכולה להיות חלילה הרת-אסון! בעברית קוראים לזה: אנטישמיות. בשושנית קוראים לזה: 'המניזם' תבינו: להמן, אסטרטגיה הייתה. הרי איננו יכול לבוא ביום בהיר ולהביא לממשלה החלטה, לפיה יושלכו היהודים לים. חלילה לא. זה לא יעבור. עליו 'להכין את הקרקע' מבחינה ציבורית לחוק האפל. הוא חייב לבססו על התבונה וה'היגיון' היבש - כביכול.

השיטה שקופה כל-כך: מחלים במסע תקשורתי של דה-לגיטימציה המשחיר עד-לעייפה את פני היהודים. מזכירים לכל בשנאה שטנית ש'דתיהם שונות מכל עם' ובד-בבד מוציאים דיבתם המסורתית רעה ש'דתי המלך אינם עושים'. והנה התבשיל מושלם: הציבור היהודי הופך לבלתי-לגיטימי בעליל. בעגה מגילתית: 'למלך אין שווה להניחם'. רק-כך יכולה גזירת קטל המונים להפוך לסבירה-משהו. אחרת, ברי לכולכם, היא לא תעבור את המסכים. הנה, "להוד--יע, להוד--דיע להוד--יע", אנחנו מנגנים בלהט אש, בעיניים עצומות ובדבקות עורגת בפורים ככיפורים, "שכל קוויך לא ייבושו". על איזה בושא מדובר? ברם, כאמור, ביקש המן בשלב א' להכפיש ולבייש, לרמוס תודעתית. ותבוסתו - יהודים - תקוותנו הגדולה!

ניתן להשיג שוב את קובץ מים אדירים - אסופת מאמרי הגיליון על סדר הפרשיות, בהסכמת הרב

הראשי, בשליחת מייל ל: abyisrael@gmail.com

"חייב איניש לבסומי בפוריא". השכרות בפורים - כיצד?

הרב יעקב ב. פרידמן
סופר והוגה-דעות חרדי

ריקוד של חרש

שלמה מקלב ניגש ליהדות כאל 'תחביב' נשגב. היה בן-בית בקברות צדיקים, שחט כבשים, השליך חפסות נרות, נדד לחצרות מקובלים 'מקודשים' בעלי אנרגיות, מים ושמנים.

באחד הימים השמנוניים האלו, כבו אצלו ה'אורות', התערערה אצלו האשליה ההזויה כולה, והוא נכנס לאחד ממחזירי התשובה, ודמעתו על לחיו: "איבדתי" התלונן, "כל אמונה באלוקים. מתגברים בי הרהורי כפירה רחמנא ליצלן!" השיב לו הרב: "אתה צודק ידידי. גם אני סבור כך. אלוקים אינו קיים!"

הלה הביע כמובן, השתוממות. ביאר לו הרב: פשיטא. "אדון עולם אשר מלך בטרם כל יציר נברא... ואחרי ככלות הכול לבדו ימלוך נורא!... אלא מה?... בסוג ה'אלוקים' העלוב והמדומה שאתה האמנת - גם אני לא מאמין!"

בסוג הפורים הזה - אני לא מאמין.

בפורים העלוב, הצלופני, עמוס הקרמים, והזברות, והדובים, וה'שמחה' המשתוללת עצמה למוות רוחני. בפורים גָדוֹש הילדים המסכנים, ההופכים את היום המקודש והנשגב ביותר בשנה ("פורים כפורים") ל'בימת' האדרה עצמית דמיונית; 'בימה' שגם היא מתנפצת בפניהם יחד עם העוגות וזברות, וכובעי שופטים הזויים.

בפורים הזה - אני לא מאמין.

אני לא מאמין בסוג פורים, היוצר מתח חברתי - במקום חמימות אנושית; השתוללות במקום שמחה, ותחפושות וולגריות - המעמעמות את קדושת היום.

פורים עצמו - האיר מוהר"ן מברסלב זיע"א - התחפש! אוי לה ל'שמחה' שצריך ליצור אותה, ולהכריז עליה באמצעות רמקולים צווחניים, תחפושות מפלצתיות וצהלת שיכורים.

שמחה היא כוח דק מאד, עמוק מאד, והוא מתעלם מהמבט ההמוני העלוב הזה. מי שאינו מסוגל להשיג שמחה רק על ידי קיפוף הזוי על גגות של טנדרים - עדיף לו בלעדיה. בנעורי, נכחתי בשמחת פורים. בדמעות-הדם ששפך במהלך היום הקדוש הזה, הגה"צ רבי יעקב מאיר שכטר, משרידי ה'עובדים' אנשי השם; בשאגות שלו על טומאת עמלק מול תוקף קדושת היום, התנוצצה וזהרה באור נוגה נקודת השמחה שבנפש!

הסומא-החירש נושא על כתפיו את החיגר. בדרכם הם עוברים ליד אתר שמתוכו בוקעים צלילי-נגינה משיבי נפש. נפשו הרוחנית הרגישה של החיגר הרכוב - יוצאת אל צלילי נגינת הפלאים. מחוסר יכולת לרקוד - היה משווע לכך שהחירש-העיוור הנושא אותו, ירקוד לפחות בעצמו, ועל ידי כך ירקוד גם גופו העלוב, ונפשו תתרומם אל פסגות הרוח. אבל מי שמתמצא בשפת-הנפש יודע, שקל יותר לשכנע רגליים חגורות לרקוד, מלשכנע שְׁנֵי-הלבבות והרגשות, להתעורר. נטל החיגר בקבוק של יין, תקע אותו לפיו של החירש; שתה החירש, השתכר בינו, ומכוח הטיפה-המרה השתוקק להתהולל בריקודים...

... והיה החירש מרקד מכוח ההוללות והי"ש - את ריקוד הגוף הגס; והיה החיגר שעל-גביו רוקד את ריקוד-הנפש מכוחה של נגינת הפלאים, ונפשו עולה על גדותיה... ריקוד אחד של שתי גופים מעורבבים ותהומות מבדילים - וזהו - האיר המשגיח רבי משה שוואב ב'מערכי לב' הנפלא שלו - זהו פורים! האדם מורכב - מ'סוס' ונפש. תעורר את ה'סוס' שלך... אל תדחיק אותו מתחת לשטיח הצרכים והמחשבות והרצונות... קָגֵש אותו ריגושים של תורה. תחוב לו ל'סוס' מפעם לפעם בקבוק וודקה, עם הֶקְשֶׁר ראוי, מלווה כוונה נכונה. רתום גם את הגוף, בשפתו שלו, למלאכת בית ה'. אָ גֵיט פורים!

הרב ד"ר מאיר צבי גרוזמן
סופר ומרצה - תל אביב

השיכור של 'חברון'

משנת תשי"ב עד שנת תשי"ח הייתי תלמיד בישיבת חברון בירושלים. מלבד פעם אחת, אינני זוכר תלמידים שהשתכרו בחג הפורים. הלה שכן השתכר התגולל ברחובות וקראו מרוח על חולצתו. הוא ביזה את צלם האלוקים שבו. התנהגותו הנלוזה לא תמוש מזיכרוני עד היום הזה.

אני זוכר גם בטיש של הרבי מסדיגורא - אליה אני משתייך - היה יהודי שהתגולל בינו והקיא על שולחן הטיש. אינני מדבר על ריח הצחנה שהדיף - גם המראה עצמו לא היה משובב-נפש.

חכמינו אמרו שאדם צריך להתבסס בינו בחג הפורים "עד דלא ידע". נכון מאוד. אבל לא יותר מכך. יש שכרות שהיא מרחיקה לכת ומבזה את האדם תוך ערטול צלם האלוקים שבו. הפורים של השכרות ברחובות - דומני שלא על כך ציוו חז"ל.

הצורה הנראית לעין לא נראית בעל ניהוח יהודי.

הרב בצלאל ברוך פרידמן
ממשפיעי חסידות ברסלב - ירושלים

שיירה של רוקדים

רבינו נחמן הזהיר בכמה מיני אזהרות שכל השנה לא יישתו משקה המשכר. ואפילו בטיש הילולא (יום פטירה. א. פ.) מקפידים להביא כוסות זעירות מאוד, כמו גם שידוע גם שתלמידו של רבינו, רבי נתן, קיבל מידו כוס אחת על מנת שיחלקה לכולם, ובכך אנו רואים שיין כל השנה זה דבר חמור בברסלב, אך בפורים, בברסלב היה את השיא של היין.

בברסלב אמרו, שפורים הוא בבחינת 'למעלה מן הדעת', ורק על ידי שמחה שמגיעה באמצעות השכרות ניתן להגיע ל'למעלה מן הדעת'. שתיית היין גורמת לעלות מן הדעת. לצאת מההגבלות של הדעת. כי שמחה זה עולם גבוה הקשור לעולם ה'בינה', אשר מצוי אף הוא למעלה מן הדעת. ארחיב מעט: יש מקום בעולם העליון שנקרא "רחמים פשוטים" 'עתיק' למעלה מן' שערי בינה, (כך מובא בספרו 'ליקוטי מוהר"ן' סימן ל"ג). והמקום הזה הוא למעלה מצמצומי השמות ולמעלה משם הוי', ומשם נמשך היכולת לתשובה. וזה נקרא "לפני ה' תטהרו" למעלה משם הוי' ומשם נמשך תשובת יום הכיפורים.

פורים בברסלב היה נראה כך: מיד לאחר התפילה שנערכה עם ותיקין - עת נצנצה החמה, חפצו לנצל כל רגע, ולכן ישבו ונטלו ידיים והחלו לשתות יין. זה היה בערך בשעה 8 בבוקר(!). הצדיק רבי לוי יצחק בנדר ז"ל היה יושב ליד ארגז יין, וכל מי שהיה נכנס בבית הכנסת, הוא היה מוזג לו כוס יין, והיה מחויב ללוגמה עד תומה. לצדו, גם הצדיק רבי שמואל שפירא ז"ל, שהיה אדם חולני שאסור היה לו להכניס סוכר לפיו, לעומת זאת, בפורים היה שותה בקבוק אחר בקבוק - ללא הפוגה - עד שהיה מקיא. ראו עליו מסירות נפש לדבר. זכורני, שהיה עומד מאחורי הבימה ומתפתל בייסורים, ולמרות זאת לא היה פוסק מלהרוות נפשו ביין. בסופו של היום, פחות או יותר, את כולם היה צריך לסחוב הביתה... גם אבי מורי, הצדיק רבי משה פרידמן ז"ל, היה יוצא בפורים מההגבלות שלו, כשיוצא היה לרחוב ההומה-אדם וצועק בדבקות. בפורים היה שותה יין רב ומתגולל היה בינו. הוא יצא לרחוב הירושלמי יחד עם רעו הצדיק רבי יצחק אנגל והחלו מזמרים כשהם משוררים בקול מהדהד. לשמע הקול המתמיה, נהרו השכנים לבית שלנו, ומשם יצאה שיירה של רוקדים ששוטטו ברחובות שכונת שערי חסד. אנשים נבעתו, שמעו צעקות ובאו. כך היה מעורר את כל השכונה.

הנה מצינו בשירי דפוריא – 'את המן תלו על עץ גבוה את ויזתא על עציץ'. ויש לשאול – בשלמא המן על עץ גבוה – מקרא מפורש הוא 'ויתלו את המן על העץ אשר הכין למרדכי' ומבואר לעיל מיניה שחמישים אמה היה גובהו. אלא ויזתא על עציץ – עציץ זה מאן דכר שמייה?
ועוד ו' של ויזתא ארוכה היא, ואם איתא שאכן נתלה על עציץ, ראוי היה לעשותה זעירא.
ועוד מהיכי תיתי שתלוהו על עציץ והלא מקרא מפורש הוא – ותלו אותו ואת בניו על העץ, על העץ –דייקא.

העציץ הקדוש

מאת: ר' דביר ציון
רב פורים בערי הגליל

ומתה. ואין לומר מפני שקיימה מצות ביעור חמץ חייבת מיתה כדין גוי שקיים מצוה, שדין זה מצינו דוקא בהלכות שבת – גוי ששבת חייב מיתה, ובלימוד תורה – גוי שלמד תורה חייב מיתה, אך כאן לא בשבת עסקינן אלא בפסח (ואי תימא ששמרה שבת שלא שרפה אותו אלא כפתה עליו את הכלי – א. מי יימר שאותו חג חל בשבת, ב. הרי בזריקת הכלי הוציאה מרה"ר לרה"ר וממילא לא שמרה שבת ואין לומר שסמכה על העירוב שהרי מקום שגרים אנשים שאינם מודים בעירוב – אינו מועיל, ובדאי בני ביתו של המן האגגי שר"י עמלקי ושונא ישראל אינשי דלא מודו בעירוב הם – אם כן בודאי לא שמרה שבת). וכן לא למדה תורה, אלא עסקה בקיום מצווה, שעל זה לא מצינו חיוב מיתה אצל גוי. ואם תאמר שוודאי למדה תורה, שאם לא כן מנא ידעה שכך צריך לנהוג, אם כן בשעת לימוד היה לה להפיל עצמה ולא לחכות לשעת מעשה, אך על זה ניתן לענות ולומר שבשעת לימוד סמכה על מאמר הגמרא כל המלמד ביתו תורה כאילו לימדה טפלות – וממילא בת עכו"ם אינה חייבת מיתה ורק כשבא לידיה מעשה וידעה כיצד לנהוג אם כן הוברר הדבר שלימודה לא היה טפלות ולכן רק עכשיו השליכה עצמה לאדמה. איכא דאמרי טעם אחר בדבר – מפני שהורתה הוראה בפני מרדכי, וכל המורה הוראה בפני רבו חייב מיתה ומרדכי מרא דאתרא דשושן הבירה היה. ואיכא דאמרי מכיון שהמן חמצו של מרדכי היה, מצוה זו על מרדכי הייתה מוטלת ובת המן, גנבה לו את מצוותו, כבר ישראל שגנב מצווה לחברו כגון הקדימו בכיסוי הדם, הדין הוא שייתן עשרה זהובים ויוצא בכך, אבל כן נח שמצווה על הגזל – נהרג, שכל העובר על שבעת מצוות בני נח, דינו במיתה. אם כן בין כך ובין כך אכן כדין עשתה במה שהפילה עצמה למיתה.

ובכן עציץ זה על ראשו של המן היה כאשר נדחף אל ביתו אבל וחפוי ראש אל תקרי וחפוי ראש אלא וכפוי ראש כידוע שח' וכו' מתחלפות ביניהם. וכך הובהל אל המשתה של אסתר ואף אמנם נכון הדבר שאל שער המלך אין לבוא בלבוש שק וכל שכן בלבוש חמת מלא צואה, אך במקום שבו עומדים דברי מלכו של עולם שהזהירנו מחמץ בפסח אין דברי מלך בשר ודם ולא כלום. יוצא אם כן על פי דברינו שהמן נתלה על העץ כשעציץ זה כפוי על ראשו.
ועדיין יש להבין מה ראו לתלות את ויזתא צעיר בניו של המן על עציץ זה ולא על העץ כשאר אחיו?

ובכן להבין דבר זה יש לראות כיצד נתלו המן ובניו, בסליחות לתענית אסתר מופיע שנתלו כמחרוזת של דגים, כלומר אחד למטה מחברו. ויסד הפייט "אדם בקום איש שלוש אמות והרביעית (והחמישית) אויר מגולה (תוספות גמרא חגיגה יא.), נמצא אם כן שכל אחד תפס חמש אמות נכפיל זאת באחד עשר – המן ועשרת בניו נגיע לחמישים וחמש! והרי העץ רק חמישים אמה היה גובהו, אם כן מוכרחים לומר שכיון שתלו תשע מבניו של אותו רשע הגיעו לקרקע ולא היה מקום לתליית ויזתא, ולכן הוצרכו לתלותו במקום אחר וחפשו ומצאו שניתן לתלותו על עציץ זה שהיה כפוי עדיין על ראשו של המן, ושם אכן תלוהו. וכך בסייעתא דשמיא ענינו על כל הקושיות – ויזתא אכן נתלה על עציץ ויפה מה ששרים ישראל צאן קדשים. הו' של ויזתא רבתי מכיוון שאף שנתלה אחרון נתלה הכי למעלה מכולם, ואין סתירה למה שכתב במגילה שנתלה על העץ שאכן נתלה על העץ רק שהיה תפוס בעציץ.

ונסיים בתפילה לא-ל נקמות שנתלה לראות בנקמת ה' בגויים מהרה לעינינו, "ישמח צדיק כי חזה נקם פעמיו ירחץ בדם הרשע".

פורים שמח!

ואם תאמר ששיר זה לא דווקא הוא, ומצינו שאף תלמידי חכמים משנים בדיבורם בפוריא, הרי המהרש"א מפרש במקום שמדובר על חיוב הבישום, שיכולים לשנות מדיבורם ולומר שהגיעו לעדלידע, אף שעדיין לא הגיעו לכך, אך מהיכא תיתי לרבות שינוי דיבור בכל עניין?

ועוד, ביום פורים – כיפורים, שידוע מאמר רבותינו הקדושים שכל ישראל בפורים חשובים ככהן גדול ביום הכיפורים בבית קודשי הקודשים, אם כן כל ישראל עומדים לפני מלך מלכי המלכים וידוע שדובר שקרים לא יכון לנגד עיניו. אם כן האיר ניתן לומר ששיר זה לאו דווקא הוא וכמוציאים ח"ו ישראל קדושים דבר שקר מפייהם, ביום הקדוש?
אלא מוכרחים לחפש ולמצוא עניינו של עציץ זה!
נפקנו בדקנו וחיזרנו על כל המקרא ומאמרי חז"ל ולא מצינו בעניין הפורים עציץ, אלא עציץ אחד – עציץ בית הכיסא שזרקה בתו של המן על המן בעת שהלך לפני מרדכי.
אם כן עלינו להתבונן היטב בעניינו של עציץ זה.

ותחילה יש להבין מה ראתה בתו של רשע זה להפוך עליו עציץ זה, אמנם אין בן נח מצווה על כיבוד הורים ואין יחוס לגויים אחר זרע האב. אך לא מצינו בד"כ גם אצל רשעי אומות העולם שתעשה כך בת לאביה.

ורבותינו פירשו שכידוע מעשה הפורים ופרשת תליית המן נעשו כולם בפסח וכמאמר הגמרא: "ויעבור מרדכי – שהעביר יום ראשון של פסח בתענית".

וידוע מאמר הגמ' בחולין "המן מן התורה מניין – המן העץ". שהמן נרמז בעץ הדעת שלפי אחת השיטות בגמרא היה חיטה וממילא יוצא שהמן היה חמץ בפסח וההלכה במשנה היא המוצא חמץ בחג – כופה עליו את הכלי. אם כן בתו של המן שראתה את אביה – החמץ ביום טוב של פסח קיימה בו את ההלכה וכפתה עליו את הכלי.
אכן פירוש זה קשה מכמה קושיות, א. אם אכן נאמר שהמן חמץ בפסח הוא, ומטעם זה כפתה עליו בתו את הכלי, מדוע לא ביערה אותו כדת וכדין בערב פסח – אם בשריפה ואליבא דר' יהודה או בפרור וזריקה לים אליבא דר' שמעון. ולמה חיכתה עד יו"ט ראשון שניתן רק על ידי כפיית הכלי?

ועוד קשה שמה בכך שהמן חמץ הוא – הרי חמצו של נכרי – אינו אסור בפסח.

על שאלות אלו ניתן לענות שלוש תשובות:

א. בתו של המן הסתפקה האם עץ הדעת חיטה היה או שמא תאנה או גפן, ומכיוון שכך לא רצתה לשלוח בו יד בערב הפסח שבני נח מצווים על ההריגה וחששה שמא אינו מין חמץ ואם תהרוג אותו – תיהרג עליו, לכן העדיפה לחכות ליו"ט ולכפות את הכלי שאז אם אינו מין חיטה הוא אלא גפן או תאנה – אף שביזוי אוכלים יש כאן – הרי אין בני נח מצווים על כך. והמן חמצו של יהודי היה שכידוע היה עבדו של מרדכי שמכר עצמו עבדו כיכר לחם.

ב. בת המן לא ידעה בערב הפסח שאביה חמצו של יהודי הוא ורק כשעלה מרדכי לסוס, ראו כולם את שטר המכר שהמן נתן לו כשמכר עצמו לעבד עולם כמופיע במדרש, שמרדכי הדביק לסולית מנעליו וכאשר היה על הסוס, יש להניח שראו כולי עלמא את השטר ונודע לבתו של המן שאביה חמצו של יהודי הוא.

ג. חיטה ללא מגע מים – אינה חמץ ומי יאמר לנו שהמן עמלקי מטונף לא נכנס מנוול לחג כשהוא בלתי מקולח, ורק כשנצרך לקלח את מרדכי כמו שאומרת הגמרא במגילה שנאלץ להיות לו בלן וספר, אי אפשר שלא נרטב במקצת וממילא בא לידי חימוץ רק כעת בחג, וכמו שאמרנו שעבדו של מרדכי היה וממילא היה צריך לכפות עליו הכלי.

יוצא אם כן שבתו של המן כדין עשתה, אם כך עולה השאלה מאחר וילדה זו זכתה לקיים מצוה שכזו, מה ראתה להשליך עצמה מהחלון כדברי הגמרא שהמן חזר אל ביתו אבל – על בתו שקפצה מהחלון

"בפורים וכן בכל השנה עשנו את הסיגריות הידועות בטיבן דובק". פרסומת לפורים נוסח פעם בביטאון 'נרות שבת'.

נחפשה/ הרב א. ג. ליס

חריג ותמוה הוא יום הפורים
הנשגב ונודע במעלת עניניו,
אם תביט קצת תראה יהודים הדורים
מהדסים פחתול, ובין רגליהם - זנב.

הוא יום של קרבה בין איש לבוראו,
רק תפשט יד, קבל מידו הרחבה,
ומנגד הופך לו בן דעת עורו,
שונה ומקיא ומתגולל כסחבה.

רוממות
ודבקות השגו
אז בנקל
קימו וקבלו
התורה ברצון,
איך עטור
תשכב רנו חליל
ומקל
מגלים אינדיאני,
נוד, רועה צאן.

נסים שקרו בו בחדש אדר
התעטפו בכסוי של מקרה, של שגרה,
הנצחון אז השג בלי גבורה או הדר
לא קרבו הם לקרב לא נגררו לתגרה.

לא נבקע אז שום ים, לא ירד לו ברד
ובשער העיר לא בצבץ שלו או מן,
גם סוס המלכות לא מענן אז ירד
סתם הוכן במקרה לצרכיו של המן.

ושתי אז סרבה ואסתר נתקרה
ועל נסיון הרעלה היא דוחה בלי הסוס,
בלילה אחד השינה לא ערבה
ולמרדכי מהרו הלבוש והסוס.

הנס שקרה בו, הוא נעלם, מסתתר
חבוי מאחורי מסכות עבותות
וכשהטבע נסי אז המופת מתיתר
וגבורת עז ה' לא צריכה לאותות.

לפיכך נהגו במנהג תחפושות
ובשתייה לשכרה עד פזורה של הדעת,
לאמר: ענינו היו ונותנו מכסות
ובדרכי השגחה אין ידנו מגעת.

לתגובות: agl9943@gmail.com

בלעדי!

המבואה המסתורית

<<< סיפורה של המבואה
המסתורית מרחוב י"א בעיר,
מטלטלת את תושבי הגליל ***
מצפון תפתח ה(רוח) רעה

מבואה עוצרת-נשימה: לאחרונה נראית תופעה חריגה למדי במבואה היוצאת מרחוב י"א בעיר העתיקה בצפת: תיירים חולפים בה במהירות תוך שהם עוצרים את נשימתם לרגעים אחדים.

ר' שכנא המאירי, בן למשפחה צפתית שורשית, סיפר ל"פרשיית השבוע" את פשר התופעה: "מסורת צפתית עתיקה, שבמבואה המדוברת שורות רעות ועל כן אין לנשוף אותם. לכן ישנם שחולפים בה ביעף". המאירי מספר שבעבר העדר-הנשימה כמעט ועלה בחייו של תייר יווני. "היה חולה 'אסטמה' שמרוב הרגשות פשוט עמד פעור-פה משך שניות אחדות - דבר שהיווה סכנה לחייו".

ר' ארנון כמוס, מזקני צפת דהיום, מכיר את הסיפור מאביו, יהודי תם וישר, ר' נוח ז"ל - ממתפללי בית הכנסת 'שקעה שמש'. "אבי סיפר לי אינספור סיפורים על צפת העתיקה, אבל אלו נשתמרו בצקלוננו וזיכרוננו, אתה יודע, התעמעם קמעא. אני יודע רק שסיפר לי שבסמטה הזו שרצו בעבר הרבה נחשים ועקרבם. זו סמטה שגאוני הדור ההוא לא הלכו בה".

צמוד למקום שוכן בית כנסת ישן נושן, שערי רחמים שמו. ביקשנו לשאול את מתפלליו מה יש להם לומר. "מי שטוען כך, הוא חולה רוח", אומר מתפלל מתוחכם, ינון זכאים, בנחרצות. "אין לחוש לסיפוריהם המוקרצים של מדריכי התיירות. אמנם הם עוטים על עצמם מעטה עתיק-יומין וכביכול בקיאים בכל הווי הסמטאות, אבל אלו שטויות. הם גם המציאו שביער גר בעבר 'צדיק היערות' שהתברר למפרע כי לא היה אלא איש תם שבקושי יודע קרוא וכתוב".

"קח עוד דוגמא", הוא לא עוצר משטף דיבורו. "ישנם מדריכים תיירים שאוהבים לספר על החור שנפער בבימת בית הכנס האר", שלטענתם נובע מירי בימים עברו שלא פגע בראשו של החזן בהיות וכרע ב'מודים'. אתה מאמין? אלו סיפורי בדים.

אבל אתה אינך חושב לחוש לכך לפחות?

"ממש לא. תאמין לי, שמפריע לי בכלל שהתיירים מגיעים לעיר העתיקה יומם ולילה ולא נותנים לנו מנוחה לרגע. הם לא מכבדים לא אותנו ולא את הסמטאות שהלכו בהן אבותינו הקדושים. הם אולי מביאים את הרוח רעה אתם", אומר בחיוך קל.

"אגב, אם אתה כותב בעיתון", ממשיך איש-שיחנו, "חשוב לי שתכתוב משהו שקשור להיסטוריה צפתית: אנשים ששייכים לציבור הציוני, קטלגו מיד את חכמי צפת בעבר לרבנים 'ציונים' רק בשל העובדה כי הראו חיבה עזה לחונן עפר ארץ הקודש. אני לא בטוח בזה. מה בכלל ההקשר בין אהבת ארץ הקודש לציונות שמסמלת את חיבת המדינה וחגיגה? הגיעה השעה לעקר את התפיסות המעוותות". רוח קלילה נושבת מהרי הג'רמק הנצפים למול העין. מחזה שובה לב של ההרים והכינרת בצד נגלה למול עינינו. זוהי רוח אחרת, פחות רעה.

הראל זליגמן, ארכיאולוג בעיר, נשמע אדיש למדי לנוכח השמועה וטוען כי היא מבוססת. "מטרים ספורים משם", הוא מספר "אתרנו מערות היסטוריות מתקופת בית שני. חשפנו לציבור גת של זיתים מהתקופה ההיא, אותה אנו מכנים 'תקופת הזוהר הקדומה' של צפת. אני חייב לציין בפניך, כי לטענת חוקרים, המאששים את דבריהם לאור גנזי קדם, נמצא במקום כתב ובו נכתב 'רוח רעה נושבת במחננו. זר לא יגיע במקום ולא יניח בו את ראשו'. מתברר, כי המקום נודע למקולל ברבות הימים וכי לא ההינו אנשים להתגורר בו בשעתו. "ייתכן בהחלט", טוען הארכיאולוג הצפת הנודע, "שמדובר גם על המבואה המדוברת שכאמור צמודה ממש לאתר הארכיאולוגי דנן". סיכום: אין מה לחשוש. אפשר לנשום לרווחה, גם ברחוב י"א. אל תאמינו לאי-אלו מדריכי-התיירים שבודים מליכם סיפורי ציפתא כל השנה.

ברוך מרדכי שבקרבנו

ונהפוך הוא אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם (מגילת אסתר פרק ו' פסוק א'). המוטיב המרכזי בחג הפורים הינו לא לשבור שיגרה, אלא לעשות 'הפוך' מהרגילות והנהוג. בחג הפסח אנו משנים מהנהוג והרגיל, ולכן אנו שואלים בליל הסדר 'מה נשתנה?' אבל בחג הפורים אנו עושים דברים הפוכים מן הקצה לקצה. כמו שתיית יין "עד דלא ידע" וכו'.

ובאמת צריך להבין, מדוע בפורים אנו 'זוכים' ל'ונהפוך הוא', דבר שלא מצינו באף מקום? זאת ועוד, הרי הצלחנו בפורים ובעוד מאורעות בהיסטוריה של עם ישראל להביא לביטול הגזרות, ודי בזה שאנו נעשה ציון וזכר לכך, אבל ליצור מעשה שיהיה 'ונהפוך הוא' אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם, זה לא מצינו? ומה זה ועל מה זה, אתמה!

וראיתי מבארים: כי כידוע עם ישראל קיבל על עצמו ועשו תשובה מאהבה, וכמו שכתוב במגילה 'קיימו וקבלו היהודים' (פרק ט' פסוק כ"ז). ודורשים חז"ל "קיימו כאן מאהבה מה שקיבלו כבר" - במעמד מתן תורה בהר סיני. וכידוע שמעלת תשובה מאהבה הופכת זדונות לזכויות. ולכן עשה הקב"ה מידה כנגד מידה, כשם שעם ישראל הפכו ע"י התשובה זדונות לזכויות, כך זכו ל'ונהפוך הוא' אשר ישלטו היהודים המה בשונאיהם דהיינו הזכויות שהם המצוות והמעשים טובים ישלטו, ויהפכו את השונאים דהיינו העוונות והמקטרגים - לזכויות.

ובדרך רמז, אפשר לבאר את דברי רבא: "חייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי" (מגילה דף ז'). בא לרמז כי 'ברוך מרדכי' אלו המצוות, והמעשים טובים הפרקליטים ומליצי היושר המסנגרים על האדם, ו'ארור המן' אלו הם העברות שאדם עושה המקטרגים על האדם, שחייב אדם לשתות יין עד כדי כך שיעזוב למצב שהעוונות יהפכו לזכויות, וזה ע"י שתיית יין שיעשה תשובה מאהבה בחג הפורים כמו שכתבו בספרים הקדושים. וכמו שזכו לזה עם ישראל בימי מרדכי ואסתר בימים ההם, כן נזכה לזה בזמן הזה.

הלך מהמן

חג הפורים שחל בשבוע הקרוב, הוא הזדמנות מעולה לדון באחת השאלות המרתקות ביותר המעסיקות כל האדם באשר הוא: מה השמחה וכיצד זוכים להיות שמחים? כדי לענות על שאלה זו, יש לערוך תחילה הבחנה ברורה בין שמחה לבין הוללות. אנשים המחפשים כל העת סיבות לשמחה, יהיו אולי שמחים באותם רגעי השמחה. הם ישכחו מכל הצרות, יכנסו אל תוך מעגל של דמיונות, אך כשהכול ישקע, הם יגלו כי הם אינם שמחים כלל. למעשה, השמחה מתחילה בתוך הלב פנימה. שמחה היא רגש של שלווה, אושר ומנוחת הדעת. לא ניתן לזכות לשמחה רק על ידי מטאפורה חיצונית.

מקובל לחשוב, שהשמחה היא תוצאה של השגה רוחנית או גשמית והיא מגיעה בעקבות מצב מסוים, אך התבוננות בדברי חז"ל מגלה שהשמחה היא תוצאה של עבודה עצמית בלבד.

נתבונן לרגע בתופעה ייחודית מאוד הקיימת דווקא בדורנו. מחד - העולם מלא בשפע שדורות קודמים לא ידעו. הכול הרבה יותר נגיש וקל. ההתקדמות הטכנולוגית הייתה אמורה להיטיב עם חיינו ולגרום לשיפור משמעותי באיכות החיים. אך העובדה המצערת היא שבשורה התחתונה אנשים פשוט אינם שמחים! נראה שהנאות העולם הזה אינן מביאות שמחה על האדם. חז"ל אומרים (ברכות לא, א): "אין השכינה שורה לא מתוך עצבות ולא מתוך עצלות, ולא מתוך שחוק ולא מתוך קלות ראש ולא מתוך דברים בטלים, אלא מתוך דבר שמחה של מצוה." חז"ל מתארים שני קטבים שליליים ואמצע חיובי. קוטב אחד שלילי - עצבות ועצלות. קוטב שני שלילי - שחוק וקלות ראש. באמצע - שמחה של מצוה. האלטרנטיבה לעצבות איננה השחוק וקלות הראש. זאת מפני שהשחוק וקלות הראש אינם פחות שליליים מהעצבות, הם אינם מעניקים לאדם שמחה פנימית. האלטרנטיבה היא שמחה של מצוה, שמחה הנובעת מפעילות ערכית ומעשייה אידיאליסטית. היא מעניקה לאדם שמחה פנימית יציבה ואושר קבוע.

רק שמחה המביאה לאדם סיפוק אמתי, היא זו אשר מטביעה את חותמה עלינו וגורמת לנו להיות מאושרים. מי שאינו יודע ליהנות ממה שיש לו ומחפש את האושר והשמחה במקום אחר, יגלה לעצמו ולדאבונו כי לא רק שאינו שמח, אלא הוא מגיע לידי עצבות. קחו למשל את המן. האיש שהיה לו הכול, אך לא הסתפק במה שקיבל אלא רצה עוד. המן מתואר במגילת אסתר במלוא הדרו. משופע בעושר ובנכסים. הוא הגיע למעמד רם וכל מי שרואה אותו צריך להשתחוות בפניו. אך לנוכח העובדה שמרדכי אינו משתחוה לו הוא מכריז: "וכל זה איננו שווה לי..."

הדרך לשמחת אמת היא להיגמל מהרדיפה אחר הישגים מדומים, לדעת להשתמש בכוחות והיכולות שלנו, ואיתם להגיע לשלמות האמתית.

1. יום י"ג באדר הוא תענית אסתר בו עם ישראל מתענה זכר לתענית שהתענו ישראל ביום זה בשושן כשריחפה מעליהם גזירת כליה מאת המן ואחשוורוש. ידוע שימי צום הם ימים גדולים להתפלל על כל צרה שלא תבוא, אכן השנה שי"ג חל בשבת מקדימים את התענית ליום חמישי י"א אדר.
2. צום תענית אסתר מתחיל ביום מעלות השחר (בשעה 4.47) ומסתיים ב- 40 דקות אחר שקיעת החמה (בשעה 18:20 לשעון ירושלים ו-18:22 במרכז).
3. חולה שאין בו סכנה וכן אישה יולדת או מניקה פטורה מלהתענות בצום זה.
4. יום הפורים עצמו מחולק לערים דהיינו ישנם ערים שחג הפורים בהם חל בי"ד ויש שיחגגו את הפורים בט"ו, הערים המוקפות חומה שהם: ירושלים ובנותיה, לוד, חברון (טבריה בספק) חג הפורים חל ביום ט"ו (השנה ביום שני). ובשאר ערי ישראל שאינן מוקפות חומה קוראים וחוגגים את הפורים ביום י"ד באדר (השנה ביום ראשון).
5. תפילת חג הפורים היא כתפילת יום רגיל בשבוע אלא שמוסיפים בו על הנסים באמצע ברכת מודים בו מודים אנו על הנס שהיה בימי אחשוורוש.
6. בחג הפורים ישנם ארבעה מצוות יסודיות. קריאת המגילה - שנצטוונו לקרואה בציבור לילה ויום, ויש להקפיד לשמוע ממנה כל תג בלי להחסיר. (בדיעבד מי שלא שמע מהחזן מילה אחת או שנים יכול להשלימה תוך כדי הקריאה אפילו מחומש). בקריאה נצטוו גם נשים, שאף הן היו באותו הנס.
6. שלושת המצוות הנוספות הן: משלוח מנות, מתנות לאביונים, וסעודת פורים. משלוח מנות נתקנה לשם הרבות אחווה ורעות בין הקהלים באמצעותן. וזאת ביסודה גם עיקרה של מצוות מתנות לאביונים.
7. משלוח מנות - ראוי לתת שתי מאכלים לאדם אחד, ושתיים צריכות להיות מנות הראויות לאכילה וחשובות כשל עצמן [דוגמת קופסאות שימורים, ומיני מאכל או שתייה]. ויש להתחשב גם בצרכי האישיים של המקבל, למען הרבות אחווה.
8. מתנות לאביונים - יש לתת מתנה אחת לשני עניים, דהיינו כסף כדי שיוכלו להשתמש בהן לצרכי החג. ושיעורם להנחת הפוסקים: 15 ₪ לכל אחד. עם זאת, ישנה עדיפות מסוימת להעניק אוכל מוכן וקומפקטי לעניים, בבתי התמחוי והתבשיל כדי שיוכלו לאכול ישירות סעודת החג.
9. סעודת פורים - יש מצווה מיוחדת לשמוח ולהתענג בסעודת הפורים ע"י אכילת בשר ושתיית יין עד כדי לא ידע דהיינו להיות מבוסס קלות משתיית היין זכר לנס שהתכפר להם עוון שנהנו מסעודתו של אחשוורוש הרשע. כתבו בספרים הקדושים: יום הפורים יום נשגב הוא כ"יום הכיפורים". ומתקבלות בו כל התפילות.

'להודיע' – גלגול של ניגון

מאת: הרב החסיד רבי משה ביננשטוק שליט"א

ראש ישיבת 'תורת הנחל' - בית שמש

אין סיכוי לפגוש חסיד ברסלב מבוסס כלוט בחג הפורים מבלי שפיו יפיק שירה גועשת, מלאת התרפקות לבורא של 'להודיע, להודיע, להודיע, להודיע', וחוזר חלילה. הניגון העתיק הזה לא יסוף מזרעם של העורגים לבית ה'. מה באמת טיבו של ניגון ומניין בא?

הניגון 'להודיע' הברסלבאי המלא ערגה והשתפכות הנפש ש"כל קוויך לא יבוש", חובר ע"י ר מאיר בלעכער (הפחח) תלמידו של ר' נתן מברסלב, שהיה גם מורו ורבו בנגלה של הגאון הקדוש רבי אברהם בר נחמן - מחבר 'ביאור הליקוטים'. הוא חיבר, אגב, גם את ניגון 'עוז והדר' המפורסם בקהילות ישראל, שני הניגונים על 'מעוז צור' ושני הניגונים על 'שושנת יעקב' - שהם מורכבים מניגון של שמחה וניגון של התעוררות.

ישנו ספור נוסף בהקשר זה, שר' דוד צבי, בנו הגדול של ר' יצחק בן ר' נתן שהיה מנהל הדואר בטולטשין והיה צדיק ו'בן עליה', היה לובש בפורים מגבעת רחבת שוליים (באוקרינה, כידוע, הלכו עם קסקטים ולא עם מגבעות), והיה ממלא אותו עם נרות דולקים, עולה על מגדל או בית גבוה והיה צועק: "להודיע, להודיע שיש לנו רעבע!!" עם המנגינה הידועה של 'להודיע, להודיע להודיע'.

מוסיף הרה"ח רבי בצלאל ברוך פרידמן - ממשיעי חסידות ברסלב בירושלים: "אין בשירים אלו ביטוי של שמחה חיצונית, אך זה ביטוי לשמחה פנימית. הכיסופין והערגה - זה היא השמחה. זה השתחררות הנפש. כשאדם מצוי במצב כזה - זוהי השמחה הגדולה ביותר שיכולה רק להיות. ראה תראה, כי דווקא בפורים, יום השמחה, כאשר אדם שותה יין הוא מחל גועה בבכי מר. לכאורה, מדוע אנשים מייללים, הרי אדם עשוי לשמוח? אלא, שפשוט הבכי הזה הוא, כפי שכתב רבינו נחמן ב'תורה' שלו כי ראשי התיבות של המקרא "בשמך יגילון כל היום", הינם "בכייה". הניגונים הללו שמנגנים אותם מעמקי הלב, מהווים ביטוי של שמחה פנימית חזקה. זוהי לא השתוללות אלא גילה.

"הנה, מי שהיה חוזה בפניו של הצדיק הברסלבאי רבי שמואל שפירא, כמשל, היה רואה שפניו נראים כגוש של עצבות. אבל הפנימיות שלו מלאה השתוקקות להקב"ה. זו הייתה הבעה הכי עמוקה של השמחה שגאתה בליבו תדיר. הגעגועים הניכרים בשירי ברסלב, זה הקשר הכי חזק להקב"ה. וגם הניגונים של רבינו נחמן, זה לא עצבות, חלילה.

"רבינו כותב, כי עצבות ושבירת הלב להקב"ה, זהו הבדל של יום ולילה. לב נשבר להקב"ה זה סמל שמחה וגעגועים, זאת לעומת עצבות שהיא סמל של יצרנו הרע".

מגילה של דמעות / סיפור

אינה דומה קריאת המגילה בבני ברק או בקריית-ספר השכנה לזו שבמושב החילוני-ציורי בן עמי שבגליל. במה באמת נשתנתה?

שכן, כמו ריטואל קבוע, היה מר כרמלי ז"ל, בן המושב הוותיק, מגיר מעיניו דמעות לחות כשרטט קל אוחז בו. ויהי לפלא; מה לדמעות ול"ליהודים הייתה אורה ושמחה"? חלקי הייתה עם המבוכה וביקשתי לעמוד על סודה של דמעה נרגשת.

שנה אחת לא יכולתי הייתי לעצור את סקרנותי הגוברת, וניגשתי אל מר כרמלי השפוף בניסיון ללמוד מה עומד מאחורי מנהגו החריג.

◆

"לאחר השואה הנוראה", החל מספר בקול נשנק ואני פעור-פה, "שבתי לעיר מולדתי בודפסט

שבהונגריה כדי לראות מה עלי בגורל תושבי עירי החרבה. אני צועד לתומי ומגלה רק עיי חרבות - גלעד לחיים שנעלמו

באכזריות. אני בתמונה: הכניסה למושב בן-עמי שבגליל.

איך שאון החיים

היהודי התוסס שהיה בעיירה - נדם לפתע. דממת אלחוט, אווירה של נכאים שרתה בחלל.

"לאחר דקות של צעידה מגיח יהודי ממרתף סמוך ומבקש ממני: 'יהודי, אולי תרצה להשלים לנו מניין למגילת אסתר?'. כמובן שנחפזתי לקיים את המצווה. אך כאשר אני יושב על הספסל, אני קולט שהמניין הבודד הזה - הוא זה שנותר מהעיר המפוארת שלנו, ועיניי החלו לזלוג דמעות מאין-הפוגות.

"מאז", סיפר ניצול השואה הישיש בקול רוטט, "מאז, כל שנה בשעת מגילת אסתר אני יושב ובוכה, ובוכה ובוכה...".

●

סיפר: הרב ישראל גלומבק - איש 'איילת השחר' במושב. הביא לדפוס: יצחק העברי.

מיומנה של אנה

מגישה: ר. פרידמן

עוגת קרמבו

עוגה טעימה ומיוחדת המתאימה לקבלת האורחים בפורים או סתם כך לקידוש בשבת בבוקר. (באדיבות מגזין 'מידי חודש').

דרגת קושי: בינוני
זמן: כ- שעותיים
חום: 180°
פרווה/חלבי

החומרים:

לבסיס:

6 ביצים מופרדות

כוס וחצי סוכר

3/4 כוס שמן

כוס וחצי קמח

שקית אבקת אפייה

5 כפות קקאו

כפית תמצית רום

מאה גרם שוקולד מריר/חלבי
לבחירה

כפית נס קפה

למלית:

2 קצפת צמחית (500 מ"ל)

חצי כוס מים

6 כפות סוכר

2 חבילות אינסטנט פודינג וניל

לציפוי:

200 גרם שוקולד מריר/חלבי

100 גרם מרגרינה

קצפת צמחית

1 קצפת צמחית (250 מ"ל)

אופן ההכנה:

הבסיס:

מכינים שלש קערות

בקערה הראשונה שמים את הקמח, אבקת האפייה, הקקאו, השוקולד והנס קפה.

בקערה השנייה שמים את החלמונים השמן והרום.

בקערה השלישית (קערת הקצפה) מקציפים את החלבונים ומוסיפים בהדרגה את הסוכר עד לקבלת קצף יציב. ומצרפים תוך כדי הקצפה את תכולת הקערה השנייה.

שופכים את קערת ההקצפה לתוך הקערה הראשונה ומערבבים בתנועת

מעטפת – שמים בתבנית גדולה ואופים בחום הרצוי כ-רבע שעה.

כשהעוגה מוכנה מוציאים מהתנור להתקררות קלה ומניחים בהקפאה.

המלית:

מקציפים את הקצפת הצמחית לבדה עד התייצבותה לאחר מכן שמים את הסוכר ומקציפים עד להתקשות מוסיפים את הפודינג והמים וממשיכים להקציף עד לקבלת קצפת רצויה.

מורחים את הקצפת מעל הבסיס ומחזירים להקפאה למשך שעה.

בינתיים...

הציפוי:

ממסים את השוקולד על אש נמוכה וכשהוא נמס מסירים מהאש ומוסיפים את המרגרינה והקצפת ומערבבים עד לקבלת קרם חלק יוצקים על העוגה ומחזירים להקפאה. העוגה צריכה להיות בהקפאה עד להגשתה.

שימו לב אם השתמשתם השוקולד חלבי להגיש את העוגה בזמן המתאים. טיפ: לחיתוך העוגה בלי להרוס את הקצפת הרטיבו את הסכין במים.

משלוחים בע"מ

משלוח המנות של היום - ת'אמת, נותר בעל חביבות.

שכנים ויחסים טובים

לעיתים הולכים שלובי-זרוע אך לעיתים פחות, ומשלוח מנות מהשכן בבוקרו של הפורים, הוא וודאי שובר את הקרח במידה מסוימת. אבל אליה וקוץ בה. לעיתים, בשל המשלוח המהיר, תוכלי לגלות שקיבלת את משלוח-המנות שאת עצמך שלחת, כאשר פתק האיחול, מבלי משים-לב, נותר במקומו.. מה שנקרא 'גלגל חוזר בעולם'...

אני הייתי מציעה לכולנו להחזיר את הטעם הישן והטוב. פעם, מספרים לנו, היה נותנים לשכנים ולמכרים 'משלוח מנות' של ארוחת בוקר טובה, עמוסת גמבות ומלפפונים. אלו "מנות" טבעיות, כפשוטו. אמנם בלי צלופנים ססגוניים, 'פסק-זמן' ו'קליק' מהדורת 2017, אבל עם לב רחב וגדוש. לב טבעי שאיננו זקוק לקישוטים.

אנחנו אוהבים לחקות את החברה שמסביבנו, להיראות כמו כולם. בתלם. המקוריות גובה מחיר כביכול, שנשים יסתכלו עלייך כאילו נפלת מהירח ואת לא קלאסית. אבל שכחנו שאנחנו הן אלו שיוצרו את החברה. אם ננהג כך, יהיו שגם יחקו אותנו ואט-אט תחדור מיני-אווירה כזו לרחובותינו.

זה יישמע אולי אירוני ואף תמים - אבל זה משלוח המנות האוטנטי, הישן והטוב. (ואגב, גם החסכוני). ממליצה לכולכן.

ואגב, טיפ לאימהות: לאחרונה התחלתי לחזות מול עיניי בקונפליקט הנדוש של אח טרי וחדש שנוגס במעמדו הרם והבלעדי של האח הישן השולט בכיפה. שמעתי לאחרונה טיפ פשוט וחכם כאחד: אנחנו, האימהות, נחליט האם הדבר באמת יהווה קונפליקט או לאו. מה שתשדרו אתן לילד ה'ישן' - זה מה שהוא ירגיש. אם תעניקו לו תחושה שהחיים ממשיכים וכי אכן אח חדש נכנס לתמונה, הוא יבין זאת ולא יראה זאת כהתחרות על מעמד. לאחרונה שוחחתי עם מכרה שהפטירה בפניי בכאב, שהעובדה שהיא שידרה לילד ה'ישן' כי יש לו מתחרה - היא זו שאכן הנציחה כמעט את הקונפליקט הזה. פורים שמח!